

JAHODA SÁNDOR

Mesés kezdet

PAPP-ZAKOR ILKA: ANGYALVACSORA

JAK+ PRAE.HU
Budapest, 2015
224 oldal, 2990 Ft

Nem akármilyen „vacsora” került az olvasóközönség elé – hogy úgy mondjam: *terítékre* – 2015-ben, a JAK és a PRAE.HU gondozásában. A 2014-ben JAKkendő-díjas, Papp-Zakor Ilka: *Angyalvacsora* című novelláskötetéről van szó. A fiatal író első kötete ez.

Már a cím figyelemreméltó, mert – szinte – kimeríthetetlen értelmezési lehetőségeket generál. Én most egyetlen egyet sem említek, hisz úgyis kiderül, miről van szó, ha elolvastuk a kötetben lévő, *azonos című* novellát. A könyv mindazonáltal 12 – milyen mágikus szám! – novellát tartalmaz.

Papp-Zakor Ilka írásainak meglehetősen sajátos világa, atmoszférája van. Nehéz szavakba foglalni, milyen is ez a – szavakkal teremtett – különös világ. De ha egészen egyszerűen akarunk fogalmazni, azt mondhatjuk, hogy: *más világ*.

Az élet máshol van – írja egy helyütt Rimbaud. E novellákat olvasva pedig, nekünk az az érzésünk, mintha az író *épp ezt* mutatta volna meg, hogy milyen az *igazi* élet – valahol. Bűbájosan, szelíd, biztos kézzel „emel bele” minket, mondatról mondatra, novellából novellába Papp-Zakor, e másik dimenziójú realitásba, vagy akár: *univerzumba*.

Az első darab (*Nagyapó kesztyűcskéje*) mindjárt így kezdődik: „Nagyapó szakálla vattából volt, az arca pedig ráncos krepp-papírból. A keze remegett, úgyhogy mindig kilötyögötte a teát, de a szeme szép volt.” (7.) Tehát itt, a mi világunkétól jócskán eltérő törvények vannak – úgymond – *hatályban*. És az a furcsa, hogy nekünk szoronganunk kéne – és persze szorongunk is – e szövegeket olvasva, de valami miatt, érdekes módon, mégis *biztonságban érezzük magunkat* – akárha mesét olvasnánk. És „itt van a kutya elásva”: Papp-Zakor Ilka *mesésen* ír. „[...] ebben a mesében mégis a gonosz győzedelmeskedik a jó felett. És tényleg, kezdetét veszi a mészárlás. Hullnak a parasztok, bástyák, lovak” (*Sakk*, 28.); de valahogy: „Mindenhova bevacokolják magukat a napsugarak” (*Édesanya könyveszobája*, 43.); sőt: „A kotló vörösbegyek kábultan potyogtak a földre, amikor már nem bírták az illa-

tot. Ilyen nyarunk még nem volt, habár az én virágoskertem mindig megfeszített erővel dolgozott” (*Édesanya könyvesszobája*, 3.).

Közhelyesen (és az igazságnak megfelelően) szólva: Papp-Zakor tud bánni a szavakkal. Azt hiszem, idővel igazi ura – vagyis inkább: – *Úrnője* lesz a nyelvnek. Még igen fiatal, de figyeljük csak meg *akció* közben: „[...] belibbenek a konyhába, megállok az emberünk előtt, és elmondom mindennek: – Maga ótvar féreg – kedveskedem – ragyaverte hullarabló, álnok prérifarkas. / Attól tartok, a hiénát megértené, azért mondok prérifarkast. Ő pedig csak néz és mosolyog...” (*Anyuka*, 74.)

Mi jellemzi még a szerző novelláit? Mint fentebb láttuk – a humor. A legPapp-Zakorosabb darab, az *AngyalvacSORA* – talán nem véletlen, hogy ez lett a kötet címe is – egy olyan bizarr és egyedi világba enged betekintést, ahol az angyalok nem a szokott módon *funkcionálnak*. Itt egészen más a helyzet. Az angyalokra, tudniillik, vadásznak, sőt, meg is eszik őket, sülve-főve, a lehető legváltozatosabb étkeket készítve belőlük. Mindez teljesen természetes – *itt*, ebben a formában és környezetben. És kapunk néhány *jó tanácsot* is: „Angyalokra a legjobb szürkülletben vadászni...” (51.); „[...] a legjobb söréttel, mint a nyúlra” (51.). Látjuk, hogy itt *minden másképpen van* – hogy Karinthyt is idézzem. Ahol még az őzek is mások, mint *mifelénk*: „[...] ezek az állatok borzasztóan szeretik a sósat, arra gyűltek össze, én pedig szolgálatkészen odatartottam nekik a fejemet, sűrűn pislogtam, és igyekeztem szívfájdító, elkeserítő és reménytelenül szomorú dolgokra gondolni, hogy továbbra is könnyezzek, és legyen végre egyszer nekik is rendes karácsonyuk” (55.). Külön érdekesség, hogy az egész – akármilyen hajmeresztő és egyben lenyűgöző is az ötlet és a megvalósítás – mégsem nélkülöz bizonyosfajta *szakralitást*, és pont ettől olyan „angyalian szép” ez a történet.

A kötetet mindazonáltal, mégsem nevezhetjük egységesnek. Háromnegyed részig – feltétlenül egységes. De onnantól fogva – tulajdonképpen a *Tulajdonképpen* című darabtól – az anyag mintha fokozatosan kezdené elveszíteni a *sugárzását*, azt a kétségkívül eredeti és ez-igen-le-a-kalappal jellegét, ami az előző novellákra, abszolút mértékben érvényes. Az utolsó négy novella mintha egy folyamat lenne: ahogy (témájukban is) egyre jobban közelítenek – bármily nehezen értelmezhető szó is ez – a *valósághoz*, úgy veszítenek, fokozatosan, abból a nagyszerű „varázslatból”, ami egyébként Papp-Zakor előző írásait uralta, sőt – megemelte.

Talán valamelyest kivételt képez a *Kaviár* című novella, amelyben a koldus-kalapba belebecsempészett kaviár habzsolása, olyan művészien, érzékletesen és gyönyörűen van megírva, „akár a mesében”. Bizonyos szempontból persze mese is, de olyan csavart kap a történet, olyan váratlan fordulatot vesz, hogy csak ámulunk és bámulunk, milyen keserves árat kell a végén megfizetnie a koldusnak, „az ölébe pottyant” gasztronómiai ínycsengésért.

Papp-Zakor Ilka nagy tehetség. Aki máris így ír – és ennyire fiatalon –, az tudhat valamit. Én csak annyit tudok, de még inkább csak: *érzek*, hogy – kissé patetikusa fogalmazva – *van egy új írónk*. Papp-Zakor Ilkának hívják, és huszonhét éves.